

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII KLASA 6

Ocena śródroczna/ roczna	Uczeń:
2- dopuszczający zapamiętanie	- Wymienia i kojarzy najważniejsze pojęcia, definiuje je (np. <i>karawela, humanizm, renesans, reformacja, inkwizycja, szlachta, pańszczyzna, folwark, unia lubelska, wolna elekcja, hetman, husaria, Kozacy, potop szwedzki, sarmatyzm, monarchia absolutna, oświecenie, konstytucja, prezydent.</i>) - Identyfikuje kluczowe daty (np. <i>1517 r. 1525 r., 1569 r., datę 4 lipca 1776 r.</i>) - Identyfikuje kluczowe postacie (<i>Kolumb, Gutenberg, Luter, Zygmunt I Stary, Zygmunt II August, Mikołaj Kopernik, Bohdan Chmielnicki, Jan III Sobieski, Stefan Czarniecki.</i>) - Rozpoznaje symboliczne daty (<i>1655 r., 1683 r.</i>) - Zna pojęcia <i>epoka saska, unia personalna</i>; kojarzy postacie królów z dynastii Wettinów (<i>August II, August III</i>).
3-dostateczny zrozumienie	- Definiuje większość pojęć z działu, podaje daty przełomowych wydarzeń (<i>pokój w Augsburgu, sobór trydencki, pokój westfalski</i>), poprawnie przypisuje role postaciom (<i>Vasco da Gama, Magellan, Cortés, Pizarro, da Vinci, Michał Anioł, Kalwin, Loyola</i>). - Krótko opisuje przyczyny odkryć geograficznych i genezę renesansu we Włoszech; wyjaśnia, na czym polegał kryzys w Kościele i co oznacza hasło antropocentryzmu. - Wyjaśnia pojęcia dotyczące ustroju i gospodarki (<i>demokracja szlachecka, sejmik, ruch egzekucyjny, Artykuły henrykowskie, pacta conventa</i>); podaje daty <i>Nihil novi (1505)</i> i <i>konfederacji warszawskiej (1573)</i>; przypisuje zasługi postaciom takim jak <i>Bona Sforza, Jan Kochanowski, Mikołaj Rej, Henryk Walezy</i>. - Opisuje zróżnicowanie majątkowe szlachty i funkcjonowanie folwarku; wyjaśnia różnicę między unią personalną a realną oraz zasady bezkrólewia. - Definiuje pojęcia szczegółowe (<i>dymitriady, rejestr kozacki, wojna podjazdowa, liberum veto, portret trumienny</i>); zna daty bitew (<i>Kłuszyn 1610, Kirchholm 1605, Chocim 1621/1673, Beresteczko 1651</i>); wskazuje obiekty (<i>Kalwaria Zebrzydowska, Wilanów</i>) i postacie (<i>Żółkiewski, Chodkiewicz, Kordecki, Kara Mustafa</i>). - Wyjaśnia przyczyny wojen ze Szwecją, Rosją i Turcją oraz genezę powstania Chmielnickiego; opisuje przebieg obrony Jasnej Góry. - Wyjaśnia pojęcia takie jak <i>merkantylizm, trójpodział władzy, purytanie, bostońskie picie herbaty, absolutyzm oświecony</i>; zna daty <i>wojny domowej w Anglii (1642–1649), uchwalenia Konstytucji USA (1787)</i>; kojarzy postacie (<i>Richelieu, Cromwell, Monteskiusz, Wolter, Watt, Piotr I, Kazimierz Pułaski</i>).

	- Wyjaśnia zasady absolutyzmu na przykładzie Francji Ludwika XIV; opisuje przyczyny wojny o niepodległość USA i genezę monarchii parlamentarnej w Anglii. - Definiuje pojęcia <i>sejm niemy</i>, <i>Collegium Nobilium</i>; podaje datę <i>Sejmu Niemego (1717 r.)</i> oraz kojarzy postacie <i>Stanisława Leszczyńskiego</i> i <i>Stanisława Konarskiego</i>. - Krótko wyjaśnia, na czym polegała unia personalna Polski z Saksonią.
4-dobry zastosowanie	- Wyczerpująco charakteryzuje osiągnięcia cywilizacji prekolumbijskich i przebieg ich podboju; wyjaśnia znaczenie mecenatu, przełom druku oraz reakcję Kościoła na reformację (sobór trydencki, rola jezuitów). - Umieszcza w czasie wyprawy morskie (XV/XVI w.), lokalizuje na mapie trasy odkrywców, cywilizacje prekolumbijskie i obszary konfliktów religijnych; przyporządkowuje wybitne dzieła (<i>Mona Lisa</i>, <i>David</i>, <i>Stworzenie Adama</i>) do twórców; rozpoznaje cechy architektury renesansowej i wyjaśnia zasadę <i>cuius regio, eius religio</i>. - Wyjaśnia przyczyny sekularyzacji zakonu krzyżackiego, cele ruchu egzekucyjnego, pojęcie „złotego wieku” oraz fenomen Rzeczypospolitej jako „państwa bez stosów”. - Przedstawia strukturę Sejmu Walnego; odczytuje symbole na obrazie <i>Hold pruski</i> J. Matejki; wskazuje na mapie szlaki handlowe (Wisła/Gdańsk), granice Prus Książęcych i Rzeczypospolitej Obojga Narodów; wymienia wspólne i osobne elementy Polski i Litwy po 1569 r. - Charakteryzuje taktykę wojsk (husaria, wojska kozackie, wojna podjazdowa); tłumaczy mechanizm kryzysu państwa (<i>liberum veto</i>, <i>rokosze</i>) oraz główne założenia baroku i ideologii sarmackiej. - Wskazuje na mapie tereny sporne (Inflanty, Zaporozże, Podole) i miejsca kluczowych bitew; opisuje przebieg bitwy pod Kircholmem i pod Wiedniem; rozpoznaje na ilustracjach strój sarmacki, portret trumienny i zabytki barokowe. - Tłumaczy zasady polityki gospodarczej Colberta (merkantylizm); wyjaśnia kluczowe idee oświecenia (trójpodział władzy Monteskiusza) oraz zasady absolutyzmu oświeconego w Prusach, Austrii i Rosji. - Wymienia cechy monarchii parlamentarnej („Król panuje, ale nie rządzi”); przyporządkowuje wynalazki XVIII w. do twórców; rozpoznaje cechy klasycyzmu; wskazuje na mapie nowe potęgi sąsiadujące z Polską oraz 13 kolonii amerykańskich; przedstawia udział Kościuszki i Pułaskiego w walce o niepodległość USA. - Wyjaśnia genezę i konsekwencje unii polsko-saskiej; opisuje postanowienia Sejmu Niemego (1717 r.) oraz mechanizm wzrostu uzależnienia państwa od Imperium Rosyjskiego. - Wyjaśnia sytuację polityczno-ustrojową Rzeczypospolitej w epoce saskiej; wskazuje na mapie postanowienia i zmiany terytorialne będące wynikiem wojen z udziałem monarchii polsko-saskiej.
5-bardzo dobry analiza	- Analizuje wpływ odkryć geograficznych na gospodarkę i kulturę Europy (napływ kruszców, nowe uprawy); przeciwstawia średniowieczny teocentryzm renesansowemu antropocentryzmowi; analizuje społeczne i polityczne skutki reformacji i kontrreformacji. - Ocenia znaczenie odkryć dla zmiany postrzegania świata oraz ich tragiczne skutki dla rdzenniej ludności Ameryki; wartościuje dorobek artystyczny i naukowy odrodzenia.

	• Analizuje ewolucję ustroju od monarchii stanowej do demokracji szlacheckiej; wykazuje związki między europejskim zapotrzebowaniem na zboże a umacnianiem pańszczyzny; analizuje strukturę narodowościowo-wyznaniową państwa na tle konfliktów w Europie Zachodniej. • Ocenia wpływ przywilejów szlacheckich na sytuację mieszczan i chłopów oraz rolę gospodarczą Gdańska; wartościuje decyzję o przyjęciu hołdu pruskiego. • Analizuje związki przyczynowo-skutkowe między kryzysami sąsiadów a ingerencją Polski; analizuje skutki ugody w Perejasławiu oraz potopu szwedzkiego (zniszczenia, wyludnienie, upadek gospodarczy); dostrzega dualizm kultury sarmackiej. • Ocenia osiągnięcia wybitnych dowódców (Żółkiewski, Chodkiewicz, Czarniecki, Sobieski) oraz przełomowe znaczenie walk pod Kluszyńem, na Jasnej Górze i pod Wiedniem. • Ocenia pozycję Rzeczypospolitej jako „państwa bez stosów”, znaczenie unii lubelskiej oraz bilans zalet i wad systemu wolnej elekcji. • Ocenia skutki powstania Chmielnickiego oraz wpływ „stulecia wojen” na osłabienie pozycji międzynarodowej Rzeczypospolitej; ocenia rolę sztuki barokowej jako narzędzia kontreformacji. • Porównuje zakres władzy monarchy w absolutyzmie francuskim z władzą króla w Rzeczypospolitej; analizuje ewolucję ustroju Anglii; analizuje treść Deklaracji Niepodległości w kontekście idei oświeceniowych. • Analizuje wpływ mechanizmów anarchii szlacheckiej (liberum veto, prywatka) oraz bezwzględnej ingerencji sąsiednich mocarstw na stopniową utratę suwerenności przez Rzeczpospolitą w I połowie XVIII w. Ocenia bilans rządów królów z dynastii Wettinów (August II, August III) dla rozwoju ustrojowego, militarnego i gospodarczego Polski.
6 – celujący tworzenie i ewaluacja	• Dokonuje dojrzałej oceny roli druku w rewolucjonizowaniu dostępu do wiedzy oraz wpływu reformacji na rozwój języków narodowych i reformę Kościoła. • Formułuje wnioski dotyczące zależności między rozwojem technologii, ekspansją morską a „wymianą kolumbijską”; samodzielnie uzasadnia pojęcie „człowieka renesansu” na przykładzie Leonarda da Vinci oraz tworzy zestawienie porównawcze sztuki średniowiecza i odrodzenia. • Zestawia uprawnienia szlachty z obowiązkami innych stanów i wyciąga wnioski nt. konsekwencji opierania gospodarki na folwarku; tworzy syntezę bilansu panowania dynastii Jagiellonów oraz procedur wyboru monarchy po 1572 r. • Opracowuje profil wojskowy husarza; formułuje wnioski dotyczące zmienności układu sił politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej; syntetyzuje czynniki, które doprowadziły Rzeczpospolitą od potęgi XVI w. do głębokiego kryzysu XVII w. • Ocenia pozycję poddanego/obywatela w państwie absolutnym w kontekście słów „Państwo to ja”; ocenia skutki wzrostu potęgi zmilitaryzowanych sąsiadów dla nieprzygotowanej na reformy Polski. Ocenia znaczenie anglosaskich wzorców ustrojowych (monarchia parlamentarna, Konstytucja USA) i trójpodziału władzy dla funkcjonowania współczesnej demokracji. • Opracowuje zestawienie różnic między monarchią absolutną we Francji a parlamentarną w Anglii; porównuje reformy XVIII-wiecznych Prus, Austrii i Rosji; syntetyzuje wpływ rewolucji naukowej i przemysłowej na gospodarkę i życie codzienne.

	• Wyciąga wnioski na temat pierwszych inicjatyw reformatorskich (działalność Stanisława Konarskiego i rola Collegium Nobilium) jako zapowiedzi polskiego oświecenia i późniejszych reform Sejmu Wielkiego.